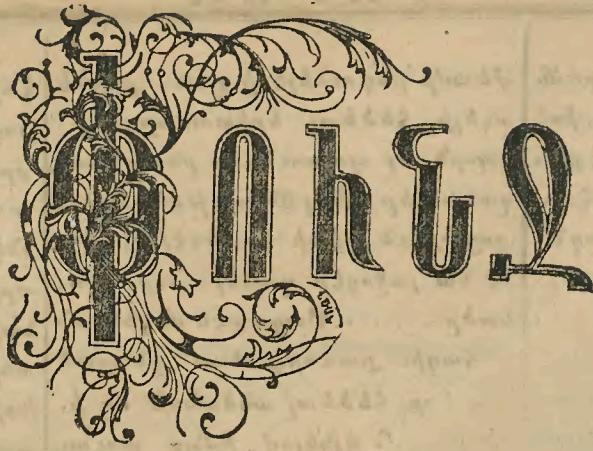

Փոստը ԴԱՅՈՒՄ օրերը կը քրատարակուի :
Ցարեկան բաժանորդագրին է երկու և կես
արծաթ օրհին կանխիկ վճարելի, քե մայրա-
քաղաքիս և իւր արուարձանաց և քե գաւառաց
համար :
Վեց և երեք ամսաց համար ալ բաժանորդ
կընդունուի :
Տեղական և գաւառական քրատարութեան
ծախքը խմբագրութեանը պիտի վճարէ :
Հատը 40 փարսյ է, և կգտնուի մասնաւո-
րապէս Պանթի-Գալու ջրավաճառ և գրական-
առն Պոլսու և Յակոբ աղայից խանութները :

Գրաստան տողը 3 դրու է մէկ անգամի
համար : Աւելի աման կըլլայ տեղի անգամնե-
րու համար :
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր
ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան Կ.
Պոլսու Պալլոք-բազար Նաճիյէ խան վերի յարկ
քիւ 46 :

A D R E S S E
H. S. ALADJADJIAN

Directeur du journal Armenien Pountch
— 46 Nafie Han . Balouk-Pazar 46 —
Constantinople

Կ Ո Ւ Ն 2016

Շ Ս Ի Ա Յ

1887 ՄԱՐՏ 7

(ԽՐԱՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՓՈՒՆՉԻ)
Ամենայն Հայոց Վեհաժողովոյ Հայրապետ-
ութեան Կոնստանդնուպոլսու Կոնստանդնուպոլսու
նախորդ թերթով, որով նորին վե-
հապետ Սրբազանութիւնը կը պատ-
ուիրէ Առաջնորդաց և անոնցմէ
կարգեալ կրօնական հոգեւորա-
կանան՝ Հայաստանեայց քրիստո-
նէական կրօնի և եկեղեցական
պատմութեան դասախօսութիւնն
հայերէն լեզուաւ աւանդել ամե-
նայն ուսումնարանաց մէջ Հայադ-
ղի աշակերտաց, մինչդեռ Ռուսիոյ
կրթական նախարարութեան կող-
մանէ հրատարակուել է թէ պե-
տական վարժարանաց մէջ գտնու-
ող Հայադղի ուսանողք պարտին
ուսուելն ուսանիլ իրենց կրօնը :
Փոռնի խմբագրութիւնն՝ որ ի
սկզբանէ անտի մեծ վստահու-
թիւն ունէր և ունի Վեհապետ
Տ. Տ. Մակար Հայրապետի աղա-
սիրութեան և եկեղեցապետութեան
թեան վրայ, որ ի սկզբանէ անտի
հետեւ աներկմիտ էր և է թէ նո-
րին Սրբազան Վեհապետութիւնն
ընդհին կը փափաքէ Հայ Ազգին և
Եկեղեցւոյ իրաւանց ու շահաց
պաշտպանութեան, և անվէհեր
բայց խոհմամբեամբ և չըվհա-
յեցութեամբ կենի պատշաճել
երբ աղագոյն գոյութեան և իրա-
ւանց ու շահաց դէմ ո'րն է սպառն-
նալիք նկատէ, — Փոռնի խմբա-
գրութիւնն, կըսեմք, մեծաւ գո-
հութեամբ և բերկրութեամբ հրա-
տարակեց յիշեալ Հայրապետական
կոնգրէսին, և տալալոյ չկայ թէ
մեզի հետ ուրախացան ամեն աշ-
խարհի, որ ի սկիզբն աշխարհի կը
գտնուին, ի բաց առեալ այն սա-
կաւորին Հայերն, որ ուստած են
ոչ ուսել և ոչ ըմբել մինչև սպան-
ցեն Տ. Տ. Մակար Հայրապետի ա-
մենայն Հայոց, և իրենց հանա-
պառօնայն գլխաւոր դործն ու աշ-
խատութիւնն է բոժն ու ստգիւտ
որոնք Նորին Օծութեան ամենայն
դործոց ու ձեռնարկութեանց մէջ
Այսպիսիք, անշուշտ, այժմ ևս
աղիկոր ու ամօթահար չլինելով
շանահար պիտի լինին խմբել
սոյն կարեւորագոյն ու աղագոյն
Կոնգրէսն ալ. սակայն, անտարա-
կոյս եմք թէ՛ որպէս ընդ ամե-
նայն Ռուսիա, նոյնպէս և ընդ ա-
մենայն թուրքիա և այլուր բնակ-
եալ ողջախոհ Ազգայինք գոհու-
նակութեան ու խրախուսանաց ա-
ղաղակ պիտի բարձրացնեն առ
Վեհապետ Տ. Տ. Մակար Հայրա-
պետի իւրեանց, և բոլորովն ար-
համարհանօք պիտի նային Նորին
Վեհապետութեան ռիւսմաց վրայ
Յաջորդութիւն և օժանդակու-
թիւն կը մաղթեմք յիւրիկցի՝ ամե-
նայն Հայոց ամենասիրելի, անձ-
նուէր և Աստուածընտիր Հայրա-
պետին համար, անշուշտ լինելով
թէ որպէս ցարդ նոյնպէս և այսու-
հետեւ անձեղի պաշտպան կը հան-

դիսանայ Հայ Ազգի և Եկեղեցւոյ,
որոց պաշտպանութեան համար
մեծամեծ ջանք ու զոհողութիւնք
անհրաժեշտ պէտք են, և վայ ա-
նոնց՝ որ կընդվարահանեն հանա-
պառ Տ. Տ. Մակարայն նման յընթիւ
Հայրապետի մը դէմ, զոր Աստ-
ուած ընտրեց և բարձրացոյց ի
գերագոյն Գահ Հայրապետու-
թեան Ամենայն Հայոց :
(Թղթակցութիւն փոռնի)
Սահման. 14 Փետրուար 1887, —
Ամսոյս 12/24 ին աղագոյն վարժա-
րանին մէջ կատարուեցաւ Վար-
դանանց աղագոյն և կրօնական
հանգէսը վայելուչ շքեղութեամբ,
ի ներկայութեան աղագոյն ժողո-
ւածութեան և երկուս խառն բաղ-
մութեան ի Լուսաւորջանք և ի
Հոռիմէական աղագոյնաց, Աշու-
կերտաց և աշակերտութեանց կող-
մանէ ճառեր և ոտանաւորներ
կարդացուեցան երգոց ընդմիջ-
մամբ. դրսէն ալ հանդիսականնե-
րէն ոմանք ընտիր բանաստու-
թիւններով դաստիարակութեան
կարեւորութեան վրայ խօսեցան և
չերմ բարեմաղթութիւններ ըրին
Օգոստ. Սուլթանին, իւր լուսամտ
նախարարութեան, և Վեհ. Կա-
թողիկոսի, և Ամեն Ս. Պատրիարքի
կենաց երկարութեան համար,
Հանգէսը փափուեցաւ Արժանա-
պատիւ նախագահին օրհնու-
թեամբ : Նոյն երկուք քաղաքիս ե-
րիտասարդաց Սէր ընկերութեան
կողմանէ ի նպաստ տոնակաց բո-
վանդակ վարժարանաց, Աղագոյն
վարժարանին դաստիարակութեան Գա-
ղանձեան էֆէնտի յատկապէս
հեղինակած տաճկերէն « Ութն »
անուն գեղեցիկ հիւս խաղը ներ-
կայացուեցաւ աղագոյն թատրոնին
մէջ, որ համակ դրսէն և ներսէն
զարդարուած էր դալիսներով
գոյնզգոյն ծաղիկներով՝ լապտեր-
ներով և դրօշներով, Թատերաբե-
մին ճակատը կը սաւառնէր վե-
հապետ Կայսեր մեծաղիւր պատ-
կերն՝ դալիսներով, և իւր շուրջն
« Պին եւաջ Սուլթան Համիտ խան »
ոսկերած վերտառութիւնը գըր-
ուած : Սոյն ներկայացումը իրենց
ներկայութեամբ պատուած էին
Վսեմախալ Կուսակալը, Գոման-
տան Ծէրիք փաշան, Լիվա փաշա-
ները և կառավարական բարձրաս-
տիճան պաշտօնեայնք և խառն
բաղմութիւն հանդիսականաց, մե-
ծաղոյն մասամբ հայերէ բաղկաց-
եալ, նախ Վեհապետ Կայսեր
ձօնեալ աղագոյն վարժարանին ա-
շակերտաց կողմանէ տաճկերէն
խմբերգ մը երգուեցաւ. ապա
Առաջեան էֆէնտի բեմն ելնելով
չնդհակալեաց ուղերձ մ'ընթեր-
ցաւ, և յետոյ տեղի ունեցաւ չորս
արարուած Ութնի խաղը և երեք
արարուած զուեշտախաղ մը : Սոյն
խաղերուն մէջ բոլուն ծափահա-

րութիւն կորեցին Պ. Պ. Մերկե-
լիս և Պաղտատար Պոլսեանք,
Գրիգոր Թօքաթլեան և Միլիկ Հե-
քիմեան : Խաղին սկիզբը և վերջը
անընդհատ հրատիկներ նետուե-
ցան ի պատիւ հանդիսականաց.
զուտ հասոյթ եղաւ 30 Օմ. ոսկի
Շարաֆ մ'առաջ ալ սոյն բարե-
նպատակ ընկերութիւնը ի նպաստ
աղագոյն վարժարանին ներկայացոյց
« Վարդ և Շուշան » օղբերգու-
թիւնը, « Սաղըր Բարկեմ » խիստ
ծիծաղալար կատակերգութիւնը
հեղինակութեամբ Գրիգոր Էֆէն-
տի Սանտալեանի, անգամ ընկե-
րութեան : Սոյն ներկայացումէն
ալ գոյացաւ 33 ոսկոյ չափ : Մօ-
տերս ընկերութիւնը մտադրե-
նաւ փառաւոր ներկայացում մ'ա-
ղաղ նպատակ յունական վարժա-
րանաց : Այս ներկայացումնց կա-
նոնաւորութեան և յաջողութեան
անգուլ աշխատած են անձնու-
րարք քաղաքիս պատուաւոր աղ-
ագոյններէն Մեծ Օհան էֆէնտի
Արսլանեան, Միքայէլ աղա Թօ-
քաթլեան, Բաքէի ընկ. գրագիրն
Յակոբ Էֆէնտի ձիւկեօղեան, Գա-
լանտարեան, Աբրահամ Գրիգոր-
եան և Սանտալեան Գրիգոր Է-
ֆէնտիները, որոց կը փութամք
մեր անհուն շնորհակալքը յայա-
նել հրապարակաւ : Մ. Գեղեցիկ
Խմբ. 4 Մարտ 1887, — Երկու օր
առաջ ցաւալի կորուստ մը ունե-
ցանք : Արշալուսոյ խմբագիր Յա-
րութիւն էֆէնտի Սլաճեան կըն-
քեց մահականացուն : Երէկ կա-
տարուեցաւ յուրարկաւորութեան
հանգէսը պատշաճ շքով, թէ և
հանգուեցաւ վերջին ժամուն
պատուիրած էր այս հանգէսն ա-
մենայն պարզութեամբ կատարել,
խառն բաղմութիւն մը ներկայ
գտնուեցաւ տիւրը հանդիսին, և
Պ. Յ. Գերձակեան աղագու դամ-
բանական մը կարգացաւ արտահայտ-
ութեամբ : Հանգուեցաւ Հայ գրա-
գիրաց մէջ կարեւոր տեղ մը կը
բռնէ. ծանօթ է աղգին՝ իր շատ
մը աշխատութիւններով և գրու-
թիւններով, մանաւանդ այն հա-
լածանքով, զոր կրած է կրօնա-
կան սուրբ հայերէ կաթողիկոսա-
կան խնդրոյ առթիւ. ունեցած է
միշտ համակիրներ թէ՛ տեղացի և
թէ՛ մեր քաղաք այցող աղագոյնոց
մէջ, Շատ ատեն չէ որ հանրաժա-
նօթ Գ. Ձոհրապ էֆէնտի կարեկցա-
կան ակնարկութիւններ կընէր իւր
միշտանաւոր գրութեան մէջ, Թէ և
այս մասին Արեւելեան Մամուլ կը
զարմանար մանաւանդ գիտել տա-
լով թէ ինչ առնչութիւն ունի իւր
Արշալուսի խնդրոյն հետ, բայց կը
Մոռնար կամ կը սիրէր մոռնալ թէ
Արշալուսի դէմ ծանօթ դաւը գոր-
ծող անձը, Ա. Լ. այն ծանօթ ընդ-
դէհը նոյն իսկ իւր (Մամուրեա-
նի) տունէն ձեռքաւարուեցաւ,
Ուրանալ, անգիտութիւն կեղծել

գիւրին է, բայց ինչպէս ըսուե-
ցաւ դամբանականին մէջ, (Սլա-
ճեանի) լուսաց շիրիմը, նոյն
գաւին, նոյն հակառակորդներուն
դէմ ամենէն աւելի բարձրագոյն
պիտի բողոքէ : Միայն թէ մեր
մարգին այսպիսի բողոքներէ չեն
երկնչիր. աւելի հրատարակու-
թիւններ կը վախճան քան թէ
խղճի ձայներէ. ուստի երբ կը գրէ
Ձօհրապ, պէտք է որ իսկոյն հեր-
քուին անոր գրածներն : Արեւելեան
Մամուլ այս մասին պատրաստ ա-
պարէզ մ'է, և եթէ Ն. Ս. անու-
նով քաղաքացի մը կամ Զմիւռնա-
բնակ աղագոյն մը չունինք, ու-
նինք Մամուրեան մը, որոյ խելա-
պատակին միայն յատուկ են այն
որամտանքաւ, զարմանալու և
խօսելու ձևեր, որոնք յիշեալ
յօդուածին մէջ կըրելին : Ակա-
նաւոր փաստարանին ամենէն մե-
ղադրելի կողմը սա՛ կը լինի ըստ
Մամուրեանի, զի մինչ մէկ կողմէն
Զմիւռնացի Հայերը կը քննադա-
տէ, միւս կողմէն Միացեալ ընկե-
րութեան համար ստակ կը մուրա-
րալային մէջ Գաղափարական կոր-
ծանք էր երկրաշարժ մը. ար-
կածեալներու ի նպաստ եւրոպայի
ամեն կողմեր հանգանակութիւն-
ներ կատարուել էին, ահագին
նպաստ մ'ալ Թրանսալիաներէր
Հալիւ քանի մը օրեր անցեր էին, և
Եւրոպայի մէջ, սովորականին պէս
Գերմանիոյ նախարարապետին նա-
խաձեռնութեամբ կը պատրաս-
տուէր միութիւն մը Թրանսալիա դէմ.
Եւրոպական դահլիճներ այս միութ-
եան հակամէտ կըրելէին, և ի-
տալիա ևս չէր յապաղէր դէպ յայն
հակել. Իտալացի ժողովուրդն ևս
իր կառավարութեան կը հետեւէր
և չէր զանար ցոյցեր բոլորովն
հակաթրանսալիան : Թրանսալիա ար-
մատական երեսփոխան մը, որ Գա-
լափարայի նպատակին համար 4000
ֆրանք նուիրած էր, յետին ծայր
վիշտ կղզայ այս ցոյցերու դէմ և
իր նուէրը յետս կը պահանջէ. այս
յետս պահանջում բոլոր եւրոպա-
կան թերթեր կոչող կը գտնեն և
չեն ներեր որ հայրենասիրութեան
զգացումը մարդասիրութեան ըզ-
գացումէն զօրաւոր բրդի : Ձօհ-
րապ օտար մը չէ. Ձօհրապ Մա-
մուրեանն չէ որ դրամուգած է.
Ձօհրապ իրեն համար չէ որ դրամ
կը պահանջէ Զմիւռնիայէն, այլ
այն դաւառացի աղագոյնոց կրթու-
թեան համար, որոնք ինչքան իր
քաղաքացիներուն և իրեն, նոյն.
քան ալ Զմիւռնացիներուն և Մա-
մուրեանին արեւնակից են : Ասկէ
զատ, Ձօհրապ ըսած չէ թէ Զմիւռ-
նացի աղագոյնք ժլատ են, այլ
ընդհակառակն գրած է թէ առա-
տօրէն կը նուիրեն դրամ. արդ-
այսպէս թէ՛ նա դրամ կը պահան-
ջէ իրմիւրէն և Զմիւռնիացիները կը
քննադատէ, եթէ կոչուութիւն չէ,

եթէ մարդասիրական ամեն օրի-
նաց դէմ մեղանշել չէ, եթէ հայ-
րենասիրական ամեն կանոնի հա-
կառակ վարուիլ չէ, եթէ բթա-
ցած խելքի մը գործ չէ, ապա ու-
րեմն ինչ է. . . : Թող Պ. Փ. պա-
տասխանէ այս մասին որ կը վախ-
նայ թէ Մամուրեան անօթի կը
մնայ իրմիւրի վարժարաններէն
դուրս ելնելով. բայց վախաբելի
է միանգամայն դիտաւ թէ Մա-
մուրեան աշխարհն արժէքէ և կա-
րողութենէ զուրկ է, որ իրմիւրի
վարժարաններէն դուրս գործ չը
կրնար գտնել և անօթի կը մնայ :
Այլ ինչ փոյթ, եթէ Զմիւռնիոյ
Հայ մանկտիւն ամուլ կանցընէ իւր
օրեր քսան տարիէ ի վեր :
Պոռնի (*). 10 Փետրուար 1887, —
Վերջապէս դադարեց քուէարկու-
թեամբ որոշուեցաւ թէ ես Մա-
րիամ Բէլի ամուսնաղուրդ աղջկին՝
Թիւ երկրորդ տիկնոջ հիւրն լինիմ
մինչև ցնոր կարգադրութիւն : Տի-
կին և պարոն . . . յոյժ մարդա-
տէր՝ հարուստ և ուսումնասէր ան-
ձինք գտայ, որոց պալատը՝ երկ-
րին առաջնակարգ ընտանեաց առ-
աւ ձևն էր : Երեկոյեան ճաշն հա-
ղիւ աւարտած էինք երբ հիւրեր
սկսան դալ. նախ ընդ ընդ, իսկ
վերջերը մէկ քանի տանեակներ
մի անգամէն . . . այցելուներու
հարկւրն 98 երիտասարդք էին.
ոչ մի աղջիկ չկար. կանայք և ե-
րիտասարդք խառն կուգային :
Հիւրնկալ տիկինն դաշնամուրի
առջև նստաւ, ամուսինը ջութակն
առաւ և նորա 18 տարեկան տղան
կիթառն զարնել սկսաւ. այցելուք
ոմանք կերգէին, այլք կը պարե-
նէին, սպասուէրք միօրինակ պատ-
ուական դիմի, պտուղ և շաքա-
րեղէն կը բաժնէին. կատարեալ
դրախտի մը մէջ էի և բոլոր հրեշ-
տակաց խորհրդոց առաքելայն . . .
երիտասարդք, ահ, որն երիտա-
սարդք, ո'ր մէկն ըսեմ. . . : Այդ-
թուի պիտեղով երիտասարդն կը
տեսնէք, կը հարցնէր ինձ տան
տիկինն, այն միլիոնատէր մ'է և
ամուսնանալ կուզէ : Այդ միւս նի-
հար պատանին, շատ հարուստ է
այլ քիչ մը գլին շատ կը սիրէ. ա-
հա ուրիշ մը, որ տասը հազարէ
աւելի արջառ ունի և այլ հարըն-
տութիւն և շատ աղիւս տղայ
մ'է : Վերջապէս, մէկ խօսքով ե-
րիտասարդաց բանակ մը . . . բո-
լորովն պատրաստ և կամեցող ա-
պարէզ լինել . . . եթէ միայն ես՝
Մարիամ Բէլի հաճէի . . . : Ահ
ձօն, հապա դու . . . : Կէս գի-
շերէ երեք ժամ վերջ նշարանո
մտայ և երբ առանձնանալ կը ջա-
նայի, լրագիր մը հանդիպեցաւ ա-
չացս որուն մի յօդուածը կարմիր
մատիտով նշանակած էին, իմ ու-
շագրութիւնս հրաւիրելու նպա-

(*) Տես թիւ 2035 :

տակաւ անշուշտ : Ահա լրագրոյն կարճ պատմութիւնը : « Պատմոյն ձօն Մըրրիի դժբաղդը երկտասարդի խօսեցեալն օրիորդ Մարիամ Բէլի երկու օրէ ի վեր քաղաքիս մէջ մեծ շնչոց հանելու պատճառ եղած է . ամէն կողմանէ ամուսնութեան առաջարկութիւններ կը լինին նմա , որոց բոլորն ալ կը մերժէ՝ արեւելցի (Պատմոյն) կը նոյն մը հաստատարութեամբ , կամ լաւ է ըսել՝ պաղարկունութեամբ : Կերեւնայ թէ օրիորդ Բէլի քաղաքացոց շատերու նման ձօն Մըրրիի կենդանութեան յոյսը բոլորովին կորուսած չէ . ինչ որ ալ լինի , խօսեցեալն ողջ թէ սպաննալ , օրիորդ Բէլի ուրիշ մը կրնը լինելու փորձութեան դէմ դնել կարող լինելու վիճակի մէջ չէ . . . »

Ուրեմն , կըսէին ինքնիրեն , իմ ձօն կամ սպաննուած է՝ կամ ողջ է . լաւ ուրեմն , սպասելու եմ . . . Իսկ սպասելու համար դրամ չուներիմ , և դրամ ունենալու համար ևս վարկ մը ունենալու եմ : Այս կերպով առաջին գիշեր ննջելի երազելով . . . Առաւօտեան եօթնորդ ժամուն նամակատան ցըրուին եկաւ երկու անտորադիր նամակներով , որոց պարունակութիւնն էր դրամ . . . Մին կըսէր « ընդունեցէք խնդրեմ հաղար տօլարն իրր հաւաստիք իմ հիացման . . . » Երկրորդ նամակն կըսէր , « անձնօթ բարեկամիդ յանդգնութեանը ներէ և հաճէ ընդունել երկու հաղար տոլարի շնչին գումար , որ ձեր տրամադրութեան ներքե դրամ մէկ հարիւր հաղարտորդն իսկ չէ . . . Բաղդիս գէնիթը հասած էի . ես տեղեկաց մէջ ամենաթշուառն Մարիամ Բէլի , որովհետեւ ձօն կը պակսէր ինձ , առանց որոյ ապրիլ չէի ցանկար . . . Կրկնութիւն աւելորդ է . մէն մի օր այցելուք , ճաշ , ցնծութիւն և զրօսանք . . . »

Սոյլ ձօն , ոչ երբէք , մինչդեռ ձօն կամ մահ , այս էր իմ վերջնական խորհուրդն . . . հակառակ բոլոր աշխարհային ճոխութեանց : Տաքօթայ երկիրը հասնելէ հինգ օր վերջը առաւօտ մը երբ ննջարանէս ելնելի պատրաստուէի , տան սպասուհին իմաց տուաւ ինձ թէ օտարական մը զիս տեսնել կը փափաքէի . անմիջապէս ընդունելութեան սրահը իջայ , ուր յիսուն տարեկանի մօտ անմօրուս ծերուկ մը նստած գտայ : Սովորական քաղաքավարութիւններէ վերջ ինքը խօսք առնելով ըսաւ :

(Պատմոյն օրիորդի և սոյն անձնօթ օտարականի առաջին մասը յոյժ երկար և աւելորդ գատելով զանց կրնամք թարգմանել , միայն թէ սոյն խօսակցութեան վերջին կտորէ մաս մը կը դնեմ հոս , որով ամեն ինչ յայտնուած կըլլայ) . . . Բայց աղիկս , կը հարցնէ անձնօթն , դու դձօն կուզես թէ նորա դիակը , եթէ խօսեցեալը կենդանի տեսնել կը փափաքես , երկար ժամանակ համբերելու ես , իսկ եթէ ողջ կամ մեռեալ , անմիջապէս գտնել կուզես զայն , այսօր իսկ կարող ես նորա անդէպ դիակը տեսնել , որովհետեւ քսանչորս ղինեալ արկաններ երգմամբ ուխտած են չթողնել որ նա (ձօն) ամուսնանայ քեզ հետ . սրկաններէ մին քու պատճառաւ դձօն նախատած և նա ալ զայն վերադա-

րած լինելուն պատճառաւ Ուրեմն ձօն ողջ է եթէ դուք կամիք , իսկ մեռեալ մը՝ եթէ դուք մերժէք . . . Բայց ինչ ըսել կուզէք , չեմ հասկընար , կը պատասխանէ օրիորդն . պարզ խօսեցէք , մի քաշուիք . . . Անձնօթն կը վերջացնէ ասպէս : Պարզապէս , աղիկս , ըսեմ ձեզ , կամ յիսուն հաղար տոլար կամ ձօն Մըրրիի դիակն . . . Ընտրեցէք . . . (Այս միջոցին տան ըստ պատուհանի կը մտնէ փոքրիկ տղան մը ի ձեռին և կը յանձնէ զայն օրիորդին որ կարտասուէր այն պահուն) Տոմար զոր տան տիկինն զըրած էր , կըսէր : « Եթէ օգնութեան պէտք ունիս , թող ինձ ներս գալ ու աշակերտ քեզ : Սոյն տղան ներքե գրեց աղիկին ևս , « չուտ եկէք , ինքզեմ , ձօնի կեանքն ի վտանգի է : Տիկինը մտած պահուն օտարականը մեկնել կուզէ , նստէք , բարեկամ նրա տէք , կըսէ օրիորդ Բէլի , դեռ չը համաձայնեցանք . . . Կը տեսնեմ թէ ձեզ հետ խօսիլն իսկ աւելորդ է , կը պատասխանէ օտարականը և խոնարհութեան շարժումով մը սենեկէն դուրս կենէ . . . Տանտէր տիկինն որ բոլոր դարձառանքներու տեղեակ էր կանխաւ , ալ ձեռաց ցուցամասն դէպ ի օտարականն ուղղելով կողաղաւկէ , անձնատուր եղիր թշուառական , եթէ ոչ՝ կորուսած ես . . . և նոյն պահուն տանէ աւելի ոստիկանք , որ՝ ըստ տան տիկնոջ կարգադրութեան տան մէջ պատրաստ էին , յարձակելով կը ձերբակալեն օտարականը , Ոստիկանք ղինալով ընելէ վերջը , տանը դուռնէն դուրս կը հանեն իրենց անյաղժ որսը , դէպ ի բանտ ուղղելով զայն . . . Երբ յանկարծ հըրացանի պայթիւնք , ատրճանակի հարուածք և հեծեալորդայ իրաւանցումը կըսելու տանը դուրսի կողմէ ի մէջ ոստիկանացի և այլոց որք երեսներն սև դիմակներով ծածկած , լաւ ղինեալ և լաւ հեծեալ կը մարտնչէին իւրեանց ընկե-րով ազատութեանը համար : Ոստիկանք դիմադրեցին , աւաղակը անյաղժ մնացին , օրիորդին գրտնուած տունը հրդեհ պատահեցաւ . . . բոլոր քաղաք տակնուկոյց եղաւ և վերջապէս չորս մեռեալի երեք վիրաւորեալ՝ գիմակաւորաց կողմանէ , երկու մեռեալ և հինգ վիրաւորեալ՝ ոստիկանաց կողմանէ , քսանէ աւելի թէթեւ կերպով վիրաւորեալք ևս քաղաքի բնակչաց մէջէն տեղի ունենալէ վերջ , պատերազմը վերջացաւ : Անորոշ էր թէ ձօն՝ որու պատճառաւ եղաւ այնպիսի արկանհեղութիւն , ո՞ր էր թէ ոչ : Ոչ ոք տեղեկութիւն ունէր այս մասին . այլ մինչդեռ այս տեսակ խառնաշփոթութիւնք տեղի կուենային տանը դուրսի կողմէն , ինքերքուստ ևս տիկին . . . և օրիորդն լաւ մը ղինուելէ վերջ հեծեալ փողոց ելան ձոնը գտնելու խորհրդով . իսկ երբ ժողովրդեան մէջ շատեր կաղերսէին տիկնանց վտանգի չեղմանը իրենց կեանքը , օրիորդ Մարիամ Բէլի իւր ձեռաց ատրճանակը շարժելով ըսաւ . « ով որ թշուառ աղջկան մը վերայ յարձակելու ջանք փատ է , թող ասպարէզ եղնէ . խօսեցեալ մը ունիմ . զայն միայն կը պահանջեմ ձեզմէ , ոչ թէ չնորհ . . . » Ժողովուրդն ծափահարու-

թեամբ ընդունելէ ի դատ , քսանէ աւելի հեծեալ երիտասարդներ , ուրոյն ալ պատուաւոր ընտանեաց զաւակներ , երգմնացան թէ աղիկան թաղիւրուն պիտի հետեւէին , մին ևս յաջողէր գտնել իւր նշանածը . . . Բաղաքէն մեկնեցան և հաղիւ քաղաք ժամ դնացած էին երբ հեծեալ անձնօթ մը իրենց դէմէ ինքնուր իմաց տուաւ թէ՝ օրիորդ Մարիամ Բէլիի ուղղեալ նամակ մը ունէր : Աղիկը առաւ նամակը և խղիւղ պահարանը տեսաւ թէ կարմիրագոյն մեկնաւ . . . Գրուած սպանակը « Երբ պարունակութիւնը հետեւեալ ունի : « Կամ յիսուն հաղար տոլար մինչև 24 ժամ , կամ ձօնի դիակը , ո՞րն աւելի թանկագին է քեզ » . . . Պիտի տեսնեմք , պատուաւոր օրիորդ Բէլի , շարունակելով իւր ճանապարհը , քսանէ աւելի սպառազինեալ քաջարի երկտասարդաց հետ , որոց 99 առհարիրը խենդի պէս սիրահարած էին աղիկան : Սիրելու ժամանակ չէր , գործ և ջանք պէտք էր , մանաւանդ երբ քաջալի աղիկը իւր խօսքը ուղղելով երկտասարդաց ըսաւ . « Բարեկամք , այս վայրկեանիս քսան երեք հեծեալ ենք , իսկ հինգ վայրկեան վերջ կամ վերադարձինք քսանի՝ անձ պիտի մնամք , յայտնի չէ . ուստի ո՞վ որ կամի քաղաք դառնալու է , իսկ անոնք որ իմ սիրոյն համար կը վտանգեն կեանքերնին հետս գնալով , անոնց միակ ի վարձատրութիւն ունիմ . եթէ ձօնս ողջ գտնեմ , և այն է թէ միշտ պիտի յարգեմ ձեզ . . . Իսկ եթէ նշանածս թշուառացի ձեռամբ սպաննուած է , յայնժամ պիտի ուրջեմ թէ ինչ ընելու եմ առ ձեզ ունեցած երախտիքս յայտնելու համար . . . » Արեգակը մարը մտնելէ երեք ժամ վերջը քաղաքն պահուող սկիւն իջաւ իջաւ իջաւ : Սիրելու օրուն ահա և պահապանը բարի ծեղունի գերմանացի մէր , կնոյն երկու աղայոց օգնութեամբ պանդոկապետը մաքուր անկողիններ , սննդաբար ճաշ և վառելու առատ փայտ պատրաստեց հիւրերուն , որոց առաջնորդն՝ օրիորդ Բէլի ի մասնաւորի նորա (պանդոկապետին) ուշադրութիւնը դրած էր առաջին վայրկեանին . . . Ահա հոս էր բոլոր գաղտնիքն , կը գրէ օրիորդ Բէլի . ես վտահ էի թէ ծերունի գերմանացին գիտէ ձօնի գտնուած տեղը կամ նորա վիճակը . . . Օրիորդն կը շարունակէ ճաշնառով պատերազմական ատեան մը կաղմեցի , ևս անձամբ նախագահելով ուր որոշուեցաւ պանդոկը խողարկել , ծերունին խօսեցնել , և իւր տղանք՝ որք լաւ ղինեալ էին , թակարդը ձգել որպէս զի վտանգէ ազատ ըլլամք . . . ձալի ժամանակ գերմանացին և իւր կնոյն մեր սեղանը բազմեցան , մինչդեռ ընկերներէս վեցն առաւ քան զանցին (այս էր թակարդը) պանդոկապետի երկու աղայոց ընկերութեամբ : ձալը սկսելէ առաջ գերթէ անձնատուր եղաւ ծերունին և իւր կնոյն , հանդերձ տան սպասաւորներով : Խողարկութիւնը սկսան , ծերունւոյն 40 գաւազանի հարուած տրուեցաւ , միանգամայն 40 հաղար տոլար վարձատրութիւն խոստացանք : Մարդը կը յամառէր , իսկ կնոյն . . . կեցցէն կիները , թախանձանացս դիմադրել

կարող չէր . խոստացաւ ամեն ինչ յայտնել , պայմանաւ որ իւր տղաքը ապահով վիճակի մը մէջ գըրուած ըլլան : Միւս կողմանէ քաղքնկերներս , աղուէս որսալու պատրուակաւ երկու երիտասարդ զինաթափ ըրած , ձեռքերնին քայլ անցուցած , բերաննին գնտակ մը խօթած և ոտքերնին ալ իրար կապած , կիսամեռ վիճակի մը մէջ ոստիկանութեան յանձնած էին արդէն : Մերունին ևս քանի մը վայրկեան վերջը ոստիկանաց յանձնուեցաւ և մեք տիւրեցինք պանդոկին : Պանդոկապետին կնոյն սկըսաւ ըսելով « Եթէ մինչև երէկ առաւօտ ձօն և իւր առեւանգողք պանդոկս էին , թէ ձօն վիրաւորուած է , թէ մեկնեցան ուրիշ և աւելի ապահով տեղ մը երթալու խորհրդով և վերջապէս թէ ձօնի պահապանը միայն չորս հոգի էին . . . » Մեք շարունակեցինք պանդոկը գաղաթելէ մինչև յատակը տակն ու վերայ ընել . . . այլ ի զուր . վճատեցանք այլ շարունակեցինք զայն յաւանգատի մը եռանդով . . . շուն մը , շուն մը գտնեմք առաջարկեց ընկերներէս մին . այո , շուն մը , կրկնեցին բոլորն ալ : (Յայտնի է թէ Ամերիկայի մէջ տեսակ մը շուներ կան որ մարդ կորստն , կենդանի թէ մեռեալ մարդիկ կը գտնեն հոտառուութեամբ միայն , որոնք ոստիկանաց մեծ ծառայութիւններ կրնեն , անտառներու մէջ թագչող անձինք գտնելու) : Ես ունիմ շուն մը , ըսաւ երկտասարդներէն մին , և կերթամ քաղաք բերել զայն , պայմանաւ որ դուք չմեկնիք պանդոկէն մինչև իմ վերադարձը : Երկտասարդը դնաց և մեք շարունակեցինք մեր գործը անդադար , առանց արդիւնքի մը թէն՝ մինչև որ շունը և իւր տէրը եկան , ութը երկար ժամերէ վերջ . . . Բարի անառուր որ հաւանականաբար ձօնիս փրկիչը պիտի լինէր , լաւ մը համբուրեցի , սիրեցի և աղաչեցի գտնել նշանածս , ողջ թէ մեռեալ՝ հոգս չէր , այլ միայն ղինքը գըտնել կը փափաքէի . . . Խեղճ առաւունքը սկսաւ ամեն անկիւն ալ մէն խորշ հստոտել . ոչինչ . . . Երեսուցաւ և թալկացած՝ ձիերը հեծանք պանդոկէն մինչև հինգ մոյն հեռաւորութիւն ունեցող չորս գեկառաց կայարան մը գնալու խորհրդով , ուր կը յուսայինք ըտր մը ստանալ խօսեցեալս առեւանգող շարագործաց վերայօք : Կէս գիշերն երեք ժամ անցած հասանք կայարանն ուր ոչ ոք գտանք տեղեկութիւն ստանալու համար . միւսանք կայարանի պանդոկն և նրնջեցինք մինչև առաւօտ . . . Առաւօտեան ինքերորդ ժամուն ելայ անկողինէս և պատուհանէն դուրս նայելով տեսայ թէ ձօն իմ խօսեցեալը , երկու ձեռքը գրպաններուն մէջ վեր վար կը ճեմէր կայարանի տախտակամանին վերայ , ձօն , աղաղակեցի . . . Երբ աչքս բացի՝ ձօնի բազուկներուն մէջն էի . . . Այր և կին էինք , զոր Աստուած զուգեաց , մարդ ոչ մեկնեցաւ : Բայ ընկերներս անտեղեակ հրաշալի իրողութեան , կպսպէին որ զարմուռ . . . Պատմոյն եղած ժամանակի ձօնէ ստացած կարծիքն նամակիս մէջ կայարան բառն միայն կար առանց ըսելու թէ ո՞ր կայարան

իջնելու էի , մինչդեռ Տաքօթայի մէջ երկու կայարանք կան . ես առաջինը ինձ էի իսկ ձօն երկրորդին մէջ կպսպէր ինձ . . . Իսկ թէ ինձ եղած սպանակներն , վտանգներն և ինչ և ինչ , ո՞րքէ ծաղաւ առին , գիտնալու համար լաւ է միայն ըսել թէ Տաքօթայի երկտասարդներէ ոմանք իմ նշանածէն տեղեկութիւն ստացած լինելով իմ գալտան և ժամանելու օրի վերայօք , զիս յախշտակելու վատ խորհրդով կարգադրած էին բոլոր այն խաբեայութիւնները , որոց զոհ պիտի երթայի քանի քանի անգամ . սոյն չարակամք ըտր տուած էին լրագրաց ըսելով թէ ձօն առեւանգուած է , զոր և բոլոր քաղաքն լսած և կարգացած էր : Զիս հիւրընկալող տիկինն ևս հաւատացած էր շինծու պատմութեան : Ընթերցողը մինչև հոս հասցնելէ վերջ երկու խօսք ևս միայն պիտի լսուէ ձօն երկտասարդի ու Բէլի օրիորդի մէջտեղ եղած բարոյական տարբերութիւնները ապացուցանելու մասին , և այն ալ սա է : Պանդոկի պատուհանէն նայելով իւր նշանածը տեսած վայրկեանն երբ աղիկը ձօն դռնէր կը մարէր կիյնար , ձօն ևս իւր կողմանէ , քանի որ իւր նշանածին գալտեանը սպասելէ ձանձրացած , աղիկը տեսած վայրէ կենին արտասանած առաջին խօսքը սա եղած էր . « այս ո՞րքափ սպասեցողիդ զիս . . . » Տիկին և պարոն ձօն այժմ երջանիկ են , հարստութիւն ունին . Տաքօթացոց պաշտելին են այլ թէ կին : պարոն քաղաքապետ ընտրուած է , տիկինն գրական ընկերութեանց կը նախագահէ . երջանկութիւնն կը տիրէ նոցա շուրջը , որոց հետ թղթակցելու պատիւն ունի

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հինգշաբթի Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովները խառն նիստ ըրին , եւ ղրաւատուուն հետեւեալ տեղեկութիւններն հաղորդեց լրագրաց ի հրատարակութիւն :

« Ամեն Սրբազան Պատրիարք Հայրն Պէշիքթալի գերեզմանատան խնդրոյն համար այս չորեքշաբթի անձամբ կայսերական պալատն դիմած և յանձնած էր սոյն խնդրոյն նկատմամբ Արքեպիսկոպոս հրաւանատար Բարձր Ղազի Օսման փաշայի ուղղած գրոյն պատասխանել : Այս մասին Օղոստատիա Օսլովանին կամին և հրամանն հաղորդելու համար Ս. Պատրիարք Հայրը հինգշաբթի գումարեց ի Պատրիարքարան ի նիստ Խառն Ժողովն Արքեպիսկոպոսի գիւանն : Ն. Սրբազնութիւնը ծանոյց ժողովին թէ Բարձր Օսման փաշա ընդունելով պատասխանադիրն յանձնեց թէ Ա. Սենեկապետ Վսեմ Հաճի Սլի Պէլին , որ մատուցանելէ յետոյ զայն Վեհ. Կայսեր՝ վերագործեց և Նորին Կայսերական Վեհափառութեան հրամանն հաղորդեց , ըսելով . « Նորին Վեհափառութիւնը իւր հպատակաց կրօնական « զգացմանց հակառակ կամը չուէի » : Վսեմ Սենեկապետը սոյն յայտարարութեան յարեց և նաեւ թէ Վսեմ Էմին պէյ՝ որ պատառ խանագրին Նորին Վեհափառութեան մատուցուած պահուն ներս կոյ գտնուած է , ինքն ևս հրաւանն ընդունած է Նորին Վեհա-

փառաբանական կամքն հաղորդելու։
Սահառակի ինչ որ վստահ էմին
Պէյ յայտարարած է յանուն Վեհ.
կայսեր։

«Նախնեացն նման ինչպէս հը-
պատակ Յոյն և միւս ազգաց.
«նոյնպէս և Հայոց եկեղեցեաց և
«նուիրական սեպհականութեանց
«պաշտպանն եղած եմ, և պիտի
«մնամ. քանի որ ժողովրդեան
«կրօնական զգացմանց չյարմա-
«րիր ոսկերոտեան փոխադրու-
«թիւնն, ինքնին փոխադրութեան
«հրամանն չեմ կարող ընել. հագ-
«չէ, թող մնան ոսկերոտիքն, միայն
«թէ այդ Պէշիկիմաչի անդործա-
«ծելի դերեզմանատունը՝ գերեզ-
«մանատուն մնալով հանդերձ վան-
«դակորմով չըջապատուի, ծառ և
«ծաղիկ տնկուի, որ կարծես թէ
«այս ալ կրօնական զգացմանց չը
«դաշխի»։

Ս. Պատրիարք չոր մատուցած
պատասխանագրին իմաստն է հետե-
ւեան։

«Ս. Պատրիարքն նախ ներու-
ղութիւն կը հայցէ խնդրոյն ցայ-
սօր յետաձգման համար, ար-
դիւնք Ողջ. ժողովոյ բաղմակող-
մանի խորհրդակցութեանց, ըստ
բարձրագոյն պատուէրին թէ «խըն-
դիրը քննուի Ողջ. ժողովոյ մէջ»։
Ս. Սրբազնութիւն, հետեւելով
Ողջ. ժողովոյ քուէարկած Բանա-
ձեւոյն, կը յիշէ ժողովրդային կրօ-
նական զգացումներն (ի թիւգատաթ
վէ հրապարակ մէջ հիշեցի) ի մա-
սին Գերեզմանատանց, որք չնոր-
հիւ Օսմանեան մեծագոր և հայ
բախնամ վեհապետաց թոյլտու-
թեան, ենթակայ չեն եղած և չեն
կրնար լինել իրիւրմարի գրու-
թեամբ գրուման։ Ս. Ամենա-
պատուութիւն կը յարէ թէ Ողջ.
ժողովոյ փափաքն է որ, սոյն ժո-
ղովրդային զգացմանց և աւան-
դութեանց համեմատ ոսկերք չը
հանուին Պէշիկիմաչի գերեզմանա-
տունէն։ «Բայց եթէ Վեհ. Սուլ-
թանին բացորոշ կամքն է որ ոս-
կերք հանուին, չկայ բացառիկ
զոհողութիւն զոր Ողջը սիրայթ-
ժար յանձն չառնու, զօհաջներու
համար իւր հայրախնամ վեհա-
պետն, որոյ անձն ու կամքը նուի-
րական են Հայ Ողջին համար»։
Ըստ այսմ, եթէ Վեհ. Սուլթանին
հաճոյ թուի հրամայել թէ Պէշիկի-
թաչի Գերեզմանատունէն քարոյն
և ոսկերքն հանուին, Ողջ. Վար-
չութիւնը պիտի գործադրէ ն. կ.
վեհափառութեան Խաչքն»։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն,
որ Հինգշաբթի Խառն ժողովոյ մէջ
նախադասական աթոռին վրայ
բաղմած չէր, վերագրեալ տեղե-
կութիւնները ժողովոյն հաղորդե-
լէն ետքը, խօսքն Ողջային ժողո-
վոյ Մեծ. Ատենապետին ուղղելով,
որ Ատենապետաց Դիւանին հետ
ներկայ էր, յայտարարեց թէ ինքն
ոչ և է Պատրիարք Կ. Պոլսոյ, և
ինդրեց որ Ողջային ժողովը գու-
մարելով իւր անդառնալի հրա-
ժարականը մատուցանէ։

— Կեսարիայէն Հայ, Յոյն,
հռոմէական և բողոքական հասա-
րակութեանց պետերուն ստորա-
գրութեամբ ի Պատրիարքարան
ուղղեալ հեռագիր մը կը ծանու-
ցանէ թէ Մարտիրոս անուն տղա-
յի մը պատճառաւ մեծ խռովու-
թիւնք տեղի ունեցան ի Կեսա-
րիա։ Սա մահմետականութիւն
ընդունելու փափաք յայտնելով,

տարիքն ինչոր եղեր է և կերել
թէ ի Պոլսի դատական գործոց
նախարարութեան հարցունելով
հրահանգ տրուել է որ եթէ 15
տարեկան չկայ, ծնողացն յանձ-
նուի։ Տեղական կառավարութիւ-
նը ալ նկատելով որ սոյն պատա-
նին 15 տարեկան հասակի մէջ չէ,
զայն ծնողաց յանձնել է։ Ստոր
վրայ Կեսարիոյ թուրք հասարա-
կութիւնն և մասնաւորապէս կրօ-
նականք իւր 2000 հոգի՝ կառա-
վարութեան ապարանքն և զօրա-
նոցը խուժեր, քարերով բոլոր ա-
պակներն և պատուհանները ջար-
դակոտոր ըրեր, մէկ քանի հոգի
ալ վիրաւորեր, և զՄարտիրոս ծը-
նողաց գրկէն յափշտակեր են բռն-
նի։ Քաղաքը յուզման և ժողո-
վորդը սարսափի մէջ է. քրիս-
տոնեայ հասարակութեանց պե-
տերը սոյն դէպքը հեռագրաւ ի-
րենց Պատրիարքարանաց հաղոր-
դելով, տնօրինութիւն խնդրե-
ր են։ — Մարտիրոս Հռոմէական
Հայ է։

— Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայ-
րը երկու ամիս առաջ առ Մեծ-
նպարքուն գրելով Ս. Երուսաղի-
մայ պարտական վիճակը, խընդ-
րած էր որ սոյն վիճակին ի դար-
ման կալուածներ չինելու արտօ-
նութիւն չնորհուի այն գետնին
վրայ զոր գրաւել փորձած էր Կար-
կուր Եֆէնտի, և չէր յաջողած չը-
նորհիւ կառավարութեան արդա-
րատիւթեան։ Մեծ-նպարքուն
Երուսաղիմայ կառավարչէն ինչ
ինչ տեղեկութիւններ ուղարկ-
ւաւ կառավարիչը պատասխանած ի-
նքնելով թէ Երուսաղեմի Հայոց վան-
քը արդարեւ պարտուց ներքեւ կը
հեծէ, և թէ ծանուցեալ գետնին
վրայ կալուածներ չինելը շահաւոր
է Երուսաղիմայ վանուց և հարկ
անհրաժեշտ է, վանքին ներկայ
վիճակին դարման մը լինելու հա-
մար, — Պատրիարքական գիրն հարկ
եղած դիւաններէն անցնելէն վեր-
ջը Օգոստոսիս Սուլթանին հա-
ւանութեան մատուցուել է, չի-
նութեան հրովարտակն ստանալու
համար, Ողջ. Կարկուր Եֆէնտի
սոյն գործողութիւնն իմանալով
բողոքագիր տուել է Բ. Դրան զա-
նազան գրեւորներուն ինչպէս նաև
Շէյխ-Իսլամ Եֆէնտիին, որով
կը բողոքէ կալուածոց չինութեան
դէմ և իւր նախկին վեհապետին
գործադրութիւնը կը պահանջէ,
հակառակ պարագայի մէջ՝ չինու-
թեան հաւանութիւն տուող պաշ-
տօնատունէն հատուցում պահան-
ջելու սպառնալեօք։

— Օրթոգրադի Հայկական Կըր-
թարանի ուսումնաւարտ կարգին
ընդհանուր հարցաքննութիւնք
պիտի սկսին առաջիկայ կիւրակի
օր, 8 Մարտ, ըստ հետեւեալ
կարգացուցին։ — 8, Կիւրակի,
Տօմարակալութիւն և Քաղ. Տնտե-
սութիւն։ — 10, Երեքշաբթի, Դադ-
ղիերէն։ — 12, Հինգշաբթի, Բնա-
կան գիտութիւնք։ — 13, Ուր-
բաթ, Թուրքերէն։ — 15, Կիրակի,
Հայերէն։ — 16, Երկուշաբթի,
Կրօն. Փիլիսոփայութիւն և Յուն.
— 17, Երեքշաբթի, Ուսողութիւն։
— 18, Չորեքշաբթի, Անգղիերէն։
— 19, Հինգշաբթի, Պատմ. Ընդ-
հանուր և Աշխարհագրութիւն։
Քննութիւնք կը սկսին առաւօ-
տեան ժամ 3 ին (ըստ Թուրքաց)։
Տնօրէնութիւնը հրաւեր կը կար-

դոյ աղնիւ ծնողաց և կրթու-
թեան բարեկամ՝ ազգայնոց՝ իւր-
եանց ներկայութեամբ պատուել
ուսումնաւարտ աշակերտաց վեր-
ջին դասը և բերանացի հարցա-
քննութիւններն, և ընդունելու
խորին շնորհակալութիւնն։

Մեր աղնիւ բարեկամն,
հաղարպետ Մինաս Եֆէնտի Է-
միրեան, կայսերական բժշկական
վարժարանի անասնաբուժութեան
դասաւոր, մեծ և ցաւալի կու-
րուստ մը ունեցաւ։ Մաղկահա-
սակ և բարեբարոյ ամուսինն, 26
տարեկան, ծննդաբերութենէ քա-
նի մը օր ետքը հիւանդանալով՝
չորեքշաբթի կնքեց մահկանացուն,
և հետեւալ օրը յուղարկուորու-
թեան հանդէսը կատարուեցաւ
արժանաւայել շքով։ — Վշտակից
եմը Էմիրեան Եֆէնտիին իբրեւ մեր
վաղեմի բարեկամի, և միևիպարու-
թիւն կը մաղթեմք յերկնից։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
Պարտաւշան, Ասրիճան, Պաշտն և
Պաշէն։ — Պրուսայի տոմարակալ
Մէտէտտին Եֆէնտի երմտական
առաջին ճիւղին քննիչ կարգեցաւ,
և նմա յաջորդեց Թահսին Եֆէն-
տի։ — Մշոյ կառավարիչ անուա-
նեցաւ Էնկիւրիի դատական նա-
խարք քննիչ Մէհմէտ Շիւքրի Է-
ֆէնտի։ — Իւլայի երկրորդ աստի-
ճան տրուեցաւ վախճանեալ Սուպ-
հի փաշայի որդի Սուսուֆ պէյի։
— Երկրորդ աստիճանի Շէֆազաթ
պատուանշան՝ Պրուսայի կուսա-
կալ Հագգը փաշայի դստեր։ —
Լըճէի Գայմագամ Հագիր Հիւ-
սէյին Եֆէնտի նոյն պաշտօնով
Բալու փոխադրեցաւ և նմա յա-
ջորդեց Բալուի գայմագամ Ահմէտ
Նէճիպ պէյ։ — Հռոմայ Պապն հե-
տեւալ պատուանշաններն ընծա-
յեց. Պիոս Թ. ի առաջին աստի-
ճանի պատուանշան՝ Մեծ-նպար-
քուն, արտաքին գործոց նախա-
րար Սոյիտ փաշայի և դատական
ու կրօնական գործոց նախարար
Ճէվրէթ փաշայի։ Մեծին Ս. Գը-
րիգորի առաջին աստիճանի պատ-
ուանշանը՝ կայսերական անձնա-
կան գանձուն նախարար Յակոբ
փաշայի, և նոյն պատուանշանի
երկրորդ աստիճանը՝ Պէյլիզնի
Բայիֆ պէյի և կրօնական գործոց
տեսուչ Զիլփը պէյի։ — Սէլանիկի
տոմարակալ անուանեցաւ երմտա-
կան քննչական առաջին ճիւղին
քննիչ Բադիպ պէյ, Իւլայի երկ-
րորդ աստիճանաւ։ — Շապին Դա-
րահիսարի կառավարիչ անուանե-
ցաւ։ Գոսօլայի նախկին կառավա-
րիչ Բիւլտի Պէյ։ — Գաթաբումի
Պարթըն գաւառակի գայմագամ
կարգեցաւ։ Իյնէպօլուի գայմա-
գամ Հիլմի Եֆէնտի և նմա յաջոր-
դեց Թօսիայի գայմագամ Լուծֆի
պէյ, Երեն յաջորդ թողնով Ուլ-
րիհիսարի նախկին փոխ-գայմա-
գամ Սամի պէյը։ — Պետական
խորհրդոյ անդամ անուանեցաւ
Անտառաց և Հանքաց ջնջեալ ժո-
ղով պաշտամ և հանգուցեալ Սուպ-
հի փաշայի որդի Սամի պէյ, Իւ-
լայի երկրորդ աստիճանաւ։ — Ա-
տանյի վերաքննիչ ատենի ընդ-
հանուր դատախազ Ահմէտ Էտիպ
Եֆէնտի նոյն պաշտօնով Հալէպ
փոխադրեցաւ, և նմա յաջորդեց
Հալէպի Վերաքննիչ ատենի ընդ-
հանուր դատախազ Բաշիտ պէյ։
— Չորրորդ աստիճանի Օսմանիյէ

պատուանշան՝ Բեքրապուրիի օս-
մանեան գեղապետատն նորնոթի-
ղիւստրական կցորդ Ալի Բայիֆ
պէյի։

Ըստ մասնաւոր տեղեկու-
թեանց թարիզի, Ռոսիոյ կառա-
վարութիւնը ծանուցաւ իւր մը ուղ-
ղելով մեծ տէրութեանց, առա-
ջարկել է պէտք եղած քննու-
թիւններն ընել այն անձանց հա-
մար, որ Պոլսոյ վերջին դէպ-
քերուն առթիւ ձերբակալուած են
և թէ տէրութեանց մեծագոյն
մասն հաւանած են, սակայն ի
տալիս պատասխանել է թէ իւր
օրինոյ և սովորութեանց հակա-
ռակ է՝ ուրիշ երկրաց գործոց մի-
ջտնոյն։

— Գաթաբումի նախարարութիւնն
հրահանգ գրեալ է գաւառաց
դատական իշխանութեանց՝ ի դատ
կոչել տասնորդի տրոց այն վար-
ձակալներն որք ժամանակին չեն
վճարած որոշեալ գումարներն, և
ի հարկին անոնց կողմէ իւր երաշ-
խաւորութիւն ցոյց տրուած ան-
չարժ կալուածները վաճառել։

— Պետական խորհրդոյ որոշ-
մամբ, ըստ առաջին 500,000
գրուի համար տրուած վճարակե-
րէ 100ին 2 դատական տուրք,
իսկ ուր գումարէն աւելի վճա-
րուց համար 100 ին 4 դատական
տուրք պիտի առնուի։

— Վարչական պաշտօնէից հան-
դուտեան թոշակի տեսչութեան
պաշտօնատունն, որ ցարդ Բ. Դրան
մօտ Բեուֆի փաշայի ապարանքին
մէջ կը գտնուէր, Մալիէի մօտ
գտնուած Վաճառականական և
Հանքային պաշտօնատունը կը փո-
խադրուի։

— Մեծ նպարքուն չըջաբերա-
կանաւ ծանուցեր է կառավարա-
կան պաշտօնատանց թէ համայն
պաշտօնեայք և քաղաքացիք
պարտին ամեն օր ժամը 5ին իրենց
պաշտօնին գրեւոր գտնուիլ և ի-
րիկուան ժամը 11 էն առաջ չենել

— Պաշտօնական ազգ. մը կը
ծանուցանէ թէ Մեծ-նպարքուն
գիր մը ուղղելով դատական և կրօ-
նական գործոց նախարարութեան,
պատուիրած է ազգարարել ոչ-
մահմետական հասարակութեանց
պետերուն՝ որ ինքնամիջ հսկեն ծը-
նողաց, վախճանմանց, ամուսնու-
թեանց, ամուսնաթողութեանց և
բնակարանի փոխադրութեանց ար-
ձանագրութեան վրայ և մարդա-
համարի վարչութեան հաղորդուել։

Ըստ՝ որում մարդահամարի
պատրաստութեան հիմը կը կազ-
մեն ատոնք, Մեծ-նպարքուն հը-
րամայած է այս առթիւ որ գոր-
ծագրուի Պետական խորհրդոյ
կողմէ պատրաստեալ կանոնագիրն
որ 1-5 մէճիտ տուգանաց կը դա-
տապարտէ այն ամեն Իմամներն
ու Մօղաբներն որ յիշեալ տեղե-
կութիւններն չեն հաղորդեր մար-
դահամարի վարչութեան, և 1-5
լիրա տուգանաց՝ որք սխալ տե-
ղեկութիւններ կողղեն։ Որոշուած
է միանգամայն որ այս տուգանաց
կէտը չնորհուի զեղծումներն իմաց
տուողին։

— Քարբեղի Կերկէր գիւղա-
քաղաքի մէջ Իմամն անուն թուրք
կին մը տեսնելով որ իւր ամուսինն
ուրիշ կին մ'ալ առած է, անկողն
ծանրապէս կը վիրաւորէ դնաւ։ Ա-
մուսնոյն հօրեղբայրն Եուսուֆ ա-
ղա ևս Իմամնի աչքերն հանելէ

և քիթն, ախանջներն ու ստինքը
կտրելէ յետոյ կապանէ և դիակը
գետը կը նետէ։ Տեղական կառա-
վարութիւնն իմանալով զայս՝ ան-
միջապէս քննութեան կը ձեռնար-
կէ։

— Կառավարութիւնն յունաց
Պատրիարքարանէն պահանջած ի-
նքնով մայրաքաղաքիս յոյն վար-
ժարանաց մէկ ցուցակն, յորում
մանրամասնաբար յիշատակուած ի-
նքն ուսուցչաց, աշակերտաց և ա-
շակերտութեանց և համայն պաշ-
տօնէից անուանք, — Պատրիար-
քարանը չըջաբերական մ'ուղղեց
վարժարանաց հոգաբարձութեանց
որպէս զի Պատրիարքարանի հա-
ղորդին յիշեալ տեղեկութիւններն,
և անտի՝ Բ. Դրան։ Իղմիրի կու-
սակալն ալ տեղոյն յունաց մէտ-
քապոլտէն ուղարկ է որ մասնաւոր
վարժարանաց տնօրէնք կուսակա-
լութեան մատուցանեն վարժարա-
նաց հաստատման արտօնագրերն,
ուսմանց ծրագիրն և ուսուցչաց
վկայականներն։

— Նիկովիդիոյ դաւառն որ
մինչև ցարդ Պոլսոյ Քաղաքապե-
տութեան իրաւասութեան ներքեւ
կը գտնուէր, Պրուսայի կուսակա-
լութեան հետ միացաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ	
Կ. Պոլսի 7 Մարտ 1887	
Օսմանեան Գոնաօլտէ	15 — 2
Բուլղարի Երկաթուղի. Ֆրանգ 33 — 25	
Թրակուէյ	10. 0. 2 — 85
Օսմանեան լիւան 100 զրուէն	
Մէճիտիւ	107 — 28
Մէճիտիւ	99 —
Հինգնոց	102 — 20
Վեցնոց	102 — 20
Բուլղի թղթագրամ	9 — 95
Բուլղի արծաթ	78 — 20
Ռուսիոյ Բոլ	90 — 25
Գաղղիական լիւան	88 —
Անգղիական	111 — 4
Գրիմից	51 — 20

ՍՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ
— Ռուսիոյ հայրենասէրք Խա-
ղախի թուր մը զրկեցին ի Փարիզ
առ զօրաւար Պուլանտէ։ Երախա-
կային վրայ արձանագրուած են
«Սրժանաւորագրութիւն. 1 Փետր.
1887. — Ռուսիա»։ Երկաթին մէկ
կողմին վրայ ոսկետառ գրուածաւ
է. «Աստուած կը պաշտպանէ ան-
երկիւղներն»։ և միւս կողմն.
«Ո՛վ կայ հոն. — Գաղղիա և Պու-
լանտէ»։

— Լոնտոնի քաղաքային դա-
տարանը 10,000 ֆրանք տուգա-
նաց դատապարտեց զՊ. Լապու-
չէն, խմբագիր Թրուէթի և հըռ-
չակաւոր արմատական երեսփո-
խան, որ զրպարտած էր Պ. Սմիթ
անուն նաւապետ մը, իւր թէ իւր
նաւուն ընկղման պատճառն էր նա-
ւապետին և նաւաստեաց անհո-
գութիւնն, որք նաւարկութեան
ատեն իրենք զիրենք արեւցու-
թեան տուած են եղեր։

— Գրուելի գործարանը 9,000
չոգեկառօք երկաթի ձող կը զրկէ
ի Չինաստան՝ երկաթուղեաց չի-
նութեան համար։

— Կէրչի օսմանեան դեր-հիւ-
պատոս Մաքրիտէն Եֆէնտի և Բա-
նիսիէ անուն գաղղիացի մը կուուի
բռնուելով զիրար յեխին մէջ գըռ-
րեր, և քանի մը կառապանք
հանելով ազապետ են դառնըք՝ Ե-
րեսին արկնուայ։ Երկու հակա-
ռակորդը ոստիկանական պաշտօ-
նատունը տարուելով, զիրար ամ-
բաստանել են, և դատը պատժա-

